

Fundamental and Applied Researches In Practice of Leading Scientific Schools 2016 – 1 (13)

<http://orcid.org/0000-0003-4037-9652>

ДЕТЕРМІНАЦІЯ МОТИВАЦІЇ ДО УСИНОВЛЕННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ДИТИНИ НА СІМ'Ю

Мельничук Т.І.

Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України

Article info

Received

13 November 2015

Accepted

22 January 2016

Стаття присвячена дослідженню виникнення мотивації як активізації бажання прийняти в сім'ю некрівну дитину. На підґрунті теоретичного й практичного аналізу, власного соціального досвіду охарактеризовано і виокремлено мотивацію як чинник прогностики ефективності усиновлення, що передбачає пошанування суб'єктності дитини та узгодженість нормативних завдань усиновлення з очікуваннями дорослих. Підтверджено, що усиновлення є двоспрямований процес: з боку дорослих орієнтований на задоволення потреби в дитині і батьківстві, а з боку дитини на її потребу в догляді та забезпеченні захисту. В ході дослідження встановлено, що мотивація до усиновлення є одним із основних чинників щодо забезпечення ефективності всього процесу усиновлення починаючи від входження дитини у сім'ю, досягнення нею повноліття чи подальшого створення нею уже своєї сім'ї.

Ключові слова: усиновлення, мотивація до усиновлення, засоби збереження прав дитини, дитина – сирота, збереження сім'ї, право дитини на сім'ю.

**MOTIVATION'
DETERMINATION
FOR ADOPTION
IN THE SYSTEM
OF CHILD'S
RIGHT TO A
FAMILY
INSURANCE**

**Tetiana
Melnychuk**

The article investigates the origin of motivation as a means of enhancing the desire to adopt a child in a non-blood family. On the basis of theoretical and practical analysis of their own social experience characterized and isolated motivation as factors prognostics efficiency adoption, which includes respect for the child's subjectivity and consistency of regulatory problems with the adoption of adult expectations. It is confirmed that the adoption process is bi-directional: the part of adults focused on meeting the needs of the child and paternity, and by the child on his need for care and protection. The study found that the motivation for adoption is one of the key factors to ensure the efficiency of the entire adoption process from the entry of the child in the family, the age of majority or the subsequent creation of the family.

Keywords: adoption, motivation for adoption, preservation of the rights of the child, the child - an orphan, preservation of the family, the child's right to a family.

Copyright © 2016
All rights reserved.

Актуальність. Сім'я є головним агентом соціалізації дитини та осередком для її фізичного, духовного, інтелектуального та соціального розвитку. Тому як міжнародна так і українська практика влаштування осиротілих дітей перевагу надає саме усиновленню, так як головним

завданням будь якого суспільства і держави – реалізація права дитини на виховання в сім'ї. Однак ставлення до усиновлення чи прийняття у родину чужої дитини є неоднозначним. На жаль на теренах пострадянського суспільства укоренилось твердження, що усиновлення це щось другосортне в порівнянні з кровними зв'язками, тому в порівнянні із біологічною дитиною усиновлена буде залишатися неповноцінною та гіршою від неї [1].

Страх перед подібним суспільним стереотипом щодо наслідків усиновлення посилюється очікуванням можливого не сприйняття усиновленої дитини кровними дітьми, або однолітками на вулиці чи школі, а також браком психологічної підтримки з боку суспільних працівників. Неможливо швидко змінити відношення суспільства до сімей, що усиновили дитину і сформувані належну громадянську думку стосовно дітей, позбавлених батьків. Сім'я усиновлення, яка започатковується як форма замінного батьківства та функціонує як самоорганізуюча система, зазнає чисельних трансформаційних змін, що регулюються через активізацію сімейних міфів, нормативних правил, когнітивних настановлень, психологічних захистів, а також проявляється емоційно-референтними зв'язками [6].

Водночас, наявні правові колізії, де інколи слугують перенесенню уваги на потреби та інтереси дорослих, впливаючи в подальшому на адаптаційні процеси в сім'ї, посилюючи міфи та деструктивні тенденції, зокрема щодо доречності таємниці усиновлення, «фантомності» негативного впливу успадкованих дитиною хвороб тощо.

З причини дії в Україні правової норми таємниці усиновлення дослідження в цій сфері наукових знань виявилися суттєво обмеженими (на терені України маловивчені). Виявилось доречним використання результатів досліджень у сумісній сфері знань (психології сімей загалом та замісних зокрема, правових та соціологічних знань з питань сім'ї та її захисту тощо), що ставить дослідження психологічних засад усиновлення в контексті міждисциплінарних знань [7].

Метою статті є дослідження виникнення мотиваційних аспектів у сім'ї для усиновлення дитини та подальший їх вплив на ефективність процесу усиновлення.

Об'єктом дослідження даної статті виступають майбутні батьки, які бажають усиновити дитину.

Методика та організація дослідження. У дослідженні використовувалася досвід включеного спостереження, метод експертних оцінок та контент-аналіз висловлюваних мотивів усиновлення. Дослідження проводилось на базі Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України в процесі консультативної роботи сімей майбутніх усиновителів. Основна вибірка дослідження включала 76 сімей (60 сімей вітчизняного усиновлення та 16

міждержавного) у яких 13 дітей досягнули повноліття (8 у вітчизняному усиновленні та 5 – міждержавному).

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання його результатів у роботі державних органів та спеціалізованих служб з питань усиновлення та замінного батьківства, на курсах підвищення кваліфікації спеціалістів з означених питань, підготовки сімей - кандидатів до усиновлення дитини.

Накопичений досвід роботи з подружніми парами-усиновлювачами доводить, що перш за все ідея прийняття некривної дитини у свою сім'ю виникає у бездітних шлюбах, де усиновлення слугує засобом задоволення особистих потреб збереження сім'ї та стабілізації подружніх взаємин. Такі сім'ї більш переслідують особисту мету - зробити своє сімейне життя більш змістовним і мати «своє продовження» в дітях. Прагнення дорослих мати повноцінну сім'ю, тобто сім'ю з дітьми, які мають «народитися у природний спосіб», виступає червоною ниткою у мотивації до усиновлення. Це в свою чергу спонукає подружжя до зусиль (інколи надмірних) в напрямку дій по імітації вагітності, уникнення прямих питань в родині та постійній напрузі відносно контактів із оточуючими, що зумовлює сім'ї до переїздів, зміни місця роботи тощо.

Водночас, було виявлено, що бездітність сім'ї не є простим чинником усиновлення і тим більше гарантом його успішності. Виявлені мотиваційні процеси засвідчують, що усиновлення дитини супроводжується обміркуванням всіх сторін сімейно-соціального життя подружжя і бажаності можливих змін. Доведено, що розуміння поняття «усиновлення» сім'єю пов'язується з поняттям усвідомлення батьківства як чинника формування самосвідомості особистості дорослих в умовах створення нової сім'ї. Однак, було виявлено, що жінки втричі частіше проявляють ініціативу до усиновлення, ніж чоловіки. (78,0% та 22,0% відповідно). Про те, остаточне рішення щодо усиновлення дитини у більшості випадків подружжя приймали спільно (75,0%), а також в обговоренні з усіма членами родини, зокрема як кривними так і вже усиновленими дітьми, бабусями та дідусями навіть тьотями і дядями та свояками (25,0%). Така ситуація спостерігається практично у всіх областях України, а також характерна і міждержавному усиновленню.

Оцінка прийнятних рішень про усиновлення свідчить про їх вагомість та наповненість життєвим сенсом. Результати інтерв'ю свідчать, що 75,0% сімей попередньо обміркували рішення про усиновлення: з них 54,0% досліджуваних усиновили дитину, яку вони першою побачили, а 34,0% - лише в результаті трьох – п'яти спроб пошуку. Деякі сім'ї до такого рішення йшли від трьох до десяти років (серед них 82,0% - це сім'ї, які не мали власних дітей). При цьому 25% сімей прийняли рішення щодо усиновлення дитини спонтанно,

під впливом емоцій симпатії, що в одному випадку виступає результатом ситуативної зустрічі з «обездоленою гарною дитиною», а в іншому - наслідком травматичних подій, які стосуються історії життя самих усиновлювачів. Прикладом такого рішення може бути ситуація усиновлення осиротілої знайомої дитина із сусіднього села, мати якої зненацька померла. Переважно таке спонтанне включення в життя дітей відмічалось тими сім'ями, які вже мали в сім'ї дітей (кривних чи усиновлених), тобто мали як власний батьківський досвід так і позитивний досвід усиновлення і виказували здатність до емоційно-дієвої підтримки. Жінка так прокоментувала свій вчинок – «це дитина моєї знайомої і я не можу дозволити їй осиротіти – маю стати їй матір'ю: їй і так важко, не можу дозволити їй митарствуватися по світу. Вона тут народилася, тут її дім і тут вона має жити».

Результати нашого дослідження підтвердили дані інших досліджень в сфері замінного догляду за дітьми щодо ролі мотивації в становленні успішного замінного батьківства: від того, яка мотивація рухає усиновлювачами суттєво залежить і подальша розбудова новоствореної сім'ї та доля в ній дитини [3; 13].

Розглядаючи конструктивним напрямом розвитку сім'ї усиновлювачів їхню здатність надавати тривалий догляд дитині до повноліття із збереженням в подальшому їхніх родинних стосунків ми здійснили аналіз різних аспектів мотиваційних спонук дій усиновителів та виявили в них як зовнішню, так і внутрішню обумовленість. Водночас, відповідно до критеріїв збереження психічного та фізичного здоров'я дитини, ми оцінили виявлені мотиви за параметрами конструктивності чи деструктивності.

На рис. 1. ми надаємо відсотковий розподіл позитивно-конструктивних мотивів усиновлення.

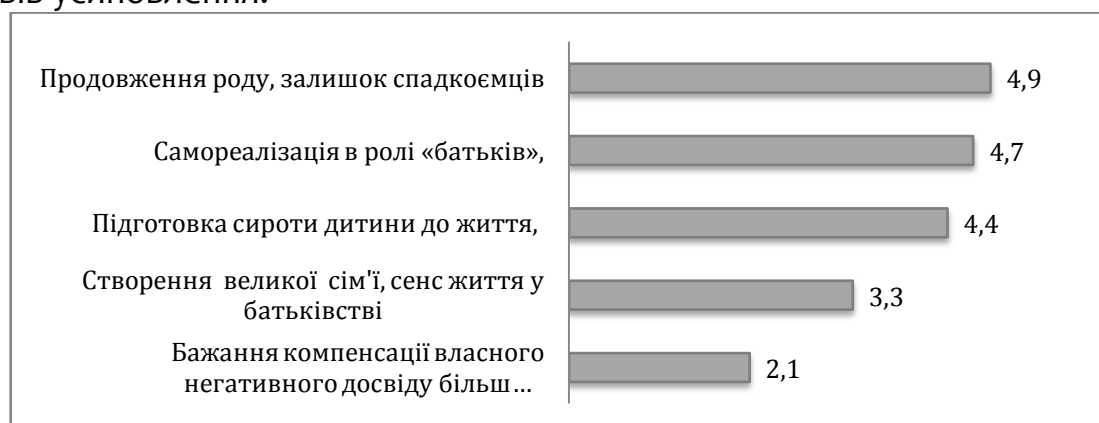

Рис. 1. Рейтинг позитивно-конструктивних мотивів усиновлення (у %)

До конструктивних мотивів, які носять розвивальний, життєво-стверджуючий характер, ми віднесли наступні: продовження роду; самореалізація «як батьків» в дітях та бажання підготувати дитину до життя;

бажання мати велику дружню сім'ю та надати дитині відчуття благополуччя засобом створення відповідної атмосфери в родині; мотиви надання дитині стартових можливостей для розвитку та соціальної стабільності; готовність ділитися власними життєвими вміннями та бути здатними їх передавати дітям у прийнятний для них спосіб, а також мотив розширення родини, а саме: мати повноцінну сім'ю з братами та сестрами. З аналізу сімей вдалого усиновлення (сім'ї, які виростили дітей до повноліття та ті, які успішно адаптувалися до нової ролі і після усиновлення вже пройшло більше п'яти років) ми встановили, що саме вищезазначені мотиви спонукали їх до усиновлення (у 86,0%). Водночас 14,0% сімей зазначили, що вони усиновили дітей з релігійних намірів, однак з часом вони почали відчувати і особистісну значущість набутих сімейних цінностей усиновлення. Останній факт вказує, що підтримка громади (в нашому випадку релігійної) має вагоме значення для формування інтегративних процесів в сім'ї усиновлювачів. Дані дослідження також засвідчують, що найбільш сприятливий прогноз позитивного функціонування сім'ї усиновлювачів спостерігається у тих випадках, коли батьки приймають дитину в сім'ю тому, що хочуть її любити, піклуватися, надавати досвід переваг сімейного життя, готувати до дорослого життя в суспільстві. Тож до позитивних мотиваційних чинників ми віднесли:

- готовність сім'ї присвятити себе вихованню усиновленої дитини, змінити свої звички, устрої в сім'ї;
- поважати інтереси усиновленої дитини, її індивідуальність,
- не робити таємниці із усиновлення та виказувати здатність до відкритого спілкування з питань усиновлення;
- при усиновленні забезпечити єдність інтересів усиновленої дитини, сім'ї, кривних дітей, батьків а також родинних стосунків.

Серед *деструктивних мотивів*, як потенційно ризикованих для усиновленої дитини, нами були виокремлені наступні: страх самотньої старості, потреба допомоги по господарству, самоствердження за рахунок дитини (піднесення власної значущості, здійснення подвигу, отримати овації на свою адресу), порушення емоційних стосунків з власними дітьми та прагнення їх компенсувати засобом усиновлення; мотив набуття нового «сенсу життя», зменшення почуття власної неповноцінності, прагнення отримати матеріальні вигоди, бажання знайти компаньйона кривній дитині-інваліду, бажання «замолити» гріхи молодості тощо. Мотив уникнення самотньої старості особливо проявляється у бездітних сім'ях а також у ситуації достатку усиновлювачів, які прагнуть передати дітям свої надбання: матеріальні, інтелектуальні, практичні тощо. Також в цих ситуаціях усиновлювачі вказують на емоційні проблеми, як-то страх перед невпинним старінням і ситуаціями власного недугу, що втілюється в словах «щоб було кому на старості води подати» (рис. 2.).

Рис. 2. Рейтинг деструктивно-негативних мотивів усиновлення (у %)

Всі ці мотиви носять негативний характер, оскільки вони не слугують підтримці перспективного розвитку сім'ї, а спрямовані або в минуле (своє чи дитини) або на отримання певної компенсації.

Практика показує, що прийняття некривної дитини у сім'ю дуже відповідальний крок, який має відкривати горизонти як для подружжя, так і для прийнятої в їхню сім'ю дитини, тобто формувати напрям її перспективного розвитку. З досвіду роботи з кандидатами на усиновлення виявлено, що практично 85,0% із них відмічали саме вище наведені конструктивно орієнтовані мотиви. Водночас нами було виявлено тенденції поєднання із конструктивними мотивами певних проявів деструктивних, що в подальшому могли б послугувати скасування усиновлення. Тож виокремлені нами негативні мотиваційні чинники ми згрупували в такі блоки негативних мотивів, які можуть нести деструктивність та ризики. Це такі, як:

- прагнення замінити «втрачену» кривну дитину: намагаючись зменшити душевний біль через пошук її заміни. Наше дослідження підтверджує вже раніше отримані дані, що при такій мотивації усиновлювачів важливо почекати поки «заживуть рани», відновиться душевна рівновага, щоб вони змогли прийняти усиновлену дитину такою, як вона є, не порівнюючи її з втраченою [4]. Саме за таких умов їхнє рішення може бути свідомим;

- прагнення зберегти порушенні подружні стосунки: науковцями вже доведено, що поява дитини в сім'ї завжди супроводжується зростанням труднощів життєдіяльності і взаємин подружжя, збільшенням фізичних навантажень та фінансових витрат, зміною та перерозподілом виховних ролей чоловіка та жінки в сім'ї тощо. Науково встановлено, що за таких умов

сім'ї теж варто почекати, та спочатку з'ясувати і вирішити свої особисті негаразди, оскільки прихід нового члена родини лише додасть проблем і поглибить існуючу дисгармонію взаємин [11];

- тиск найближчої рідні на предмет появи дитини в сім'ї: коли рідні постійно тиснуть на питання появи дітей у родині і при кожній зустрічі з сім'єю виникає тільки одне питання: «Коли ви «заведете» дітей?». Нами було підтверджено, що рішення про усиновлення дитини в родині має бути обов'язково особистим, тобто таким, яке не залежить від прабадьків (дідусів та бабусь) чи інших родичів, однак, яке має бути узгодженим з ними як членами родини;

- неможливість народити другу дитину: досить поширеною мотивацією до усиновлення є ситуація, коли кривній дитині «немає з ким гратися» і коли бажану усиновлену дитину вважають потенційним братиком чи сестрою. Усиновлена дитина, зазвичай, сама потребуватиме індивідуальності та переваги в грі, подільності іграшок та ін., що ускладнить взаємини з кривною дитиною, якій краще в цей період стати учасником програми дошкільної освіти в садочку, сприяючи розширенню кола її спілкування з ровесниками в школі чи серед сусідів-однолітків у своєму оточенні [5].

Ці названі мотиваційні «приховані» бажання використати дитину для вирішення своїх власних проблем, як правило важко і не в належній мірі усвідомлюються респондентами, тим самим створюючи ризики формування стосунків прихильності між дорослими та дітьми. Практично завжди, батьки, які зважуються на усиновлення за цих обставин, залишаються розчарованими або відмовляються від дитини.

Дослідники замінного батьківства зауважують, що, виважившись на усиновлення, сім'я має усвідомити мотивацію власних дій: «Чому ми хочемо усиновити дитину і що ми очікуємо в подальшому?» [3].

Практика нашого дослідження показала, що в процесі взаємодії можна впливати на бачення усиновлювачами реальних причин, які криються за їхнім бажанням усиновлення. Цьому допомагають такі запитання: «Чи ви готові до змін у ритмі свого життя; до додаткових навантажень; до того що у Вас буде мало особистого часу; що в Вашому домі з'явиться людина, яка має звички та поведінку відмінну від Ваших традицій; чи готові Ви поважати її звички; чи готові Ви, що правила, заведені в нашому домі будуть порушуватись?» [8].

Відповіді наших респондентів після роздумів на озвучені питання засвідчують про зміни в їх розумінні процесу усиновлення. 25% респондентів переосмислили свої бажання «усиновити дитину» та висловили бажання «поки що відкласти усиновлення на деякий час», 45% виявили готовність до зміни у перерахованих причинах тільки після проходження певних тренінгів і 30% не змінили намірів щодо усиновлення і готові до будь-яких труднощів.

Практика засвідчила, що при проведенні процедури усиновлення важливим виступає необхідність поставити сім'ю перед вибором, що має мати позитивну трактовку: «Якщо Ваше серце переповнене бажанням любити і Ваша родина зможе чесно і твердо відповісти на поставлене запитання: „ТАК”, лише тоді Ви можете йти на співбесіду до відповідного спеціаліста та розпочинати підготовку до усиновлення». Нами було відмічено, що така посилено-відповідальна постановка родини перед вибором посилює значущість цього вибору та ще раз примушує сім'ю переглянути своє рішення і мобілізувати себе на його виконання «через все життя». Встановлено, що ті родини, які виважено та із співчуттям приймають рішення щодо усиновлення дитини, готові не робити таємниці із процесу усиновлення, залишаючись відкритими для спілкування і після прийняття дитини у сім'ю та з готовністю ділитись досвідом із майбутніми кандидатами в усиновителі, є успішними та такими, які впродовж всіх років оцінювали свій крок по усиновленню як позитивний [10; 12].

Таким чином, ми ще раз переконалися, що здатність усиновлювачів зв'язати свій мотив із здатністю любити дитину і готовністю підтримувати благополуччя дитини у своїй родині, не відчуваючи себе при цьому жертвою обставин є особливо важливим. Відмінною рисою усиновлення дитини від державних форм влаштування у замінних сім'ях є саме здатність полюбити дитину і прагнути створити стосунки прихильності. На це вказує перевага мотивації, яка спрямована та особливе поєднання з дитиною, що налаштовує дорослих на емоційний взаємообмін з дітьми щодо власної та їхньої історії, майнових цінностей, приватності життя, територіальності що представлена в частці житла, світосприймання та розуміння соціального життя і своєї ролі в ньому аж до самопожертви. Останній акт ми не розглядаємо як конструктивний, навіть в умовах кривної сім'ї. Однак його наявність в ситуації усиновлення може вказувати на глибину прагнень дорослих щодо включення в особистісне життя усиновлених дітей. Психологічні дослідження засвідчують, що відчуття єдності й сумісності зростає із збільшенням характеристик подібності та емоційного прийняття [9].

До найбільш вагомих мотивів також відносяться бажання залишити спадкоємця та бажання отримати поважне ставлення у суспільстві. Менше значення при усиновленні має бажання поповнити родину братами чи сестрами та прагнення створити повноцінну сім'ю з обездоленою дитиною. Цей висновок посилюється тим, що утримання усиновленої дитини покладається виключно на самих батьків, а соціальні вигоди складно публічно отримати з причини існування в країні таємниці усиновлення. Також слід відмітити, що при національному усиновленні відсутня психологічна підготовка подружжя до усиновлення а також механізм оцінки їхньої соціально-психологічної готовності, що теж може вносити зміни в

мотиваційний процес усиновлення, особливо щодо його якісних характеристик. В ситуації іноземного усиновлення слід відмітити, що його відкритість, публічність та соціальне заохочення може послужити мотиваційним чинником, однак експерти це не відмітили. Це може бути пов'язано із відсутністю подібної практики при вітчизняному усиновленні і ствердженні діючих норм, за якими і працюють соціальні працівники. В процесі дослідження ми ще раз пересвідчилися, що прийняття рішення щодо усиновлення не можливе без взаєморозуміння та підтримки близьких, друзів, громади (в тому числі і релігійної). Цьому свідчити той факт, що 90,0% усиновлювачів відкрито обговорювали свої наміри з близькими, друзями і тільки 10,0% приймали таке рішення лише в подружньому обговоренні.

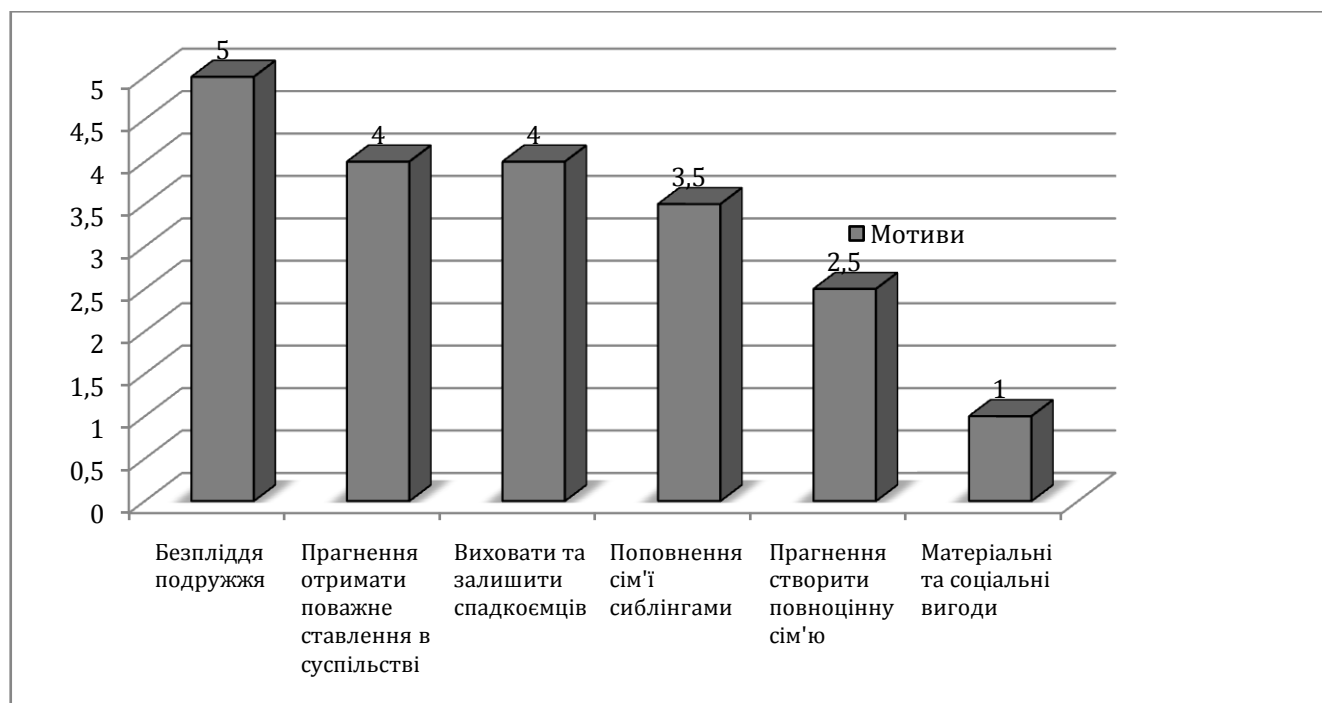

Рис. 3 Рейтинг спонук до усиновлення за даними досліджень (за середніми значеннями)

Застосування методу вивчення випадку засвідчило варіативність поєднання конструктивних та негативних мотивів усиновлення, серед яких досить часто мали місце інфантильні, незрілі потреби дорослих, фіксовані на омріяних орієнтирах, спогадах дитинства, нереалізованих власних потребах, «сліпому» наслідуванні різного характеру стереотипів.

Висновки

Результати дослідження свідчать, що усиновлення дитини проводиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя та психологічного розвитку. Тому, саме для повноцінного розвитку дитини, потрібна сім'я, що психологічно готова до прийняття дитини та

володіє внутрішніми та зовнішніми ресурсами, які виступають позитивними індикаторами психологічної готовності батьків до усиновлення.

Таким чином, окреслюючи особливості мотивації до усиновлення з боку усиновлювачів, наше дослідження підтвердило, що мотивація до усиновлення дитини є одним із чинників для забезпечення його ефективності та може слугувати в напрямку прогностики його позитивного розвитку. Водночас, мотиваційний показник має вивчатися не ізольовано, а в контексті соціальних та родинних зв'язків, як сім'ї усиновлювачів, так і дитини, яка ними усиновлюється.

Зростання всиновленої дитини в родині з неадекватною мотивацією в ситуаціях пов'язаних із потенційними труднощами, головними з яких є "стрес нового способу життя", що обумовлюють проблеми адаптації та погіршення атмосфери сімейних відносин аж до відмови від усиновленої дитини. Саме тому в процесі добору сім'ї потенційних усиновителів важливо встановити як конструктивні, так і деструктивні мотиви подружжя до прийняття в сім'ю нерідної дитини. Тому ця обставина вимагає, з одного боку, продуманої системи заходів щодо підготовки майбутніх батьків до усвідомлення ними ролі батьківства, реалізації в природних умовах сімейного виховання своїх нових обов'язків. З іншого боку відкритості процесу усиновлення гласності, як необхідної умови підвищення культури усиновлення.

Література

1. Алешина Ю.Е., Гозман Л.Я., Дубовская Б.М. Социально-психологические методы исследования супружеских отношений -М., 1987- 120 с.
2. Бевз Г. М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 / Бевз Галина Михайлівна ; Київ. Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України. — К. : Київ. Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України 2001. — 281 с.
3. Бевз Г. М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 / Бевз Галина Михайлівна ; Київ. Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України. — К. : Київ. Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України 2001. — 281 с.
4. Бевз Г. Подружжя взаємодія як механізм перегляду позицій замісного батьківства / Г. Бевз // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України ; за ред. С. Д. Максименка. — Т. XIII, ч. 7. — К., 2011. — С. 15–22.
5. Бевз Г. Прийомні сім'ї: оцінка створення, функціонування та розвитку / Г. Бевз. — К. : Главник, 2006. — 112 с.
6. Мельничук Т. І. Визначення індикаторів психологічної готовності сім'ї до усиновлення / Т. І. Мельничук // Наукові записки. — Острозька академія, 2013. — Вип. 22. — С. 116–122.
7. Мельничук Т. І. Ставлення батьків та дітей у сім'ях усиновителів/удочерителів до «таємниці» некривного походження прийнятої в сім'ю дитини. / Т. І. Мельничук // Проблеми сучасної психології : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка, ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2014. — №25. — С.255-267.

8. Мельничук Т. І. Соціально-психологічні чинники забезпечення ефективності процесу усиновлення дітей іноземними громадянами / Т. І. Мельничук // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України ; за ред. С. Д. Максименка. — К., 2012. — Т. XIV, ч. 3 — С. 207–216.
9. Москаленко В. Соціальна психологія: підручник / В. Москаленко. — К. : Центр навч. літ-ри, 2005. — 624 с.
10. Пиюкова С. С. Формирование педагогической компетентности родителей приемных детей : дис. канд. пед. наук / С. С. Пиюкова. — Самара, 2002. — 202 с.
11. Райкус Дж. Социально-психологическая помощь семьям и детям групп риска: практ. пособие: в 4-х т. / Дж. Райкус, Р. Хьюз ; пер. В. Пригожего. — М. : Эсмо, 2009. — Т. 4. — 416 с.
12. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини та підвищення виховного потенціалу громади: методичні матеріали до тренінгу / [упоряд. І. В. Братусь та ін.] ; за заг. ред. Г. М. Лактіонової. — К. : Наук. світ, 2004. — 86 с.
13. Япарова И. Социально-психологические детерминанты успешного приемного родительства: дис. на соск. уч. степени канд. психол. наук : 19.00.05 «Социальная психология (психологические науки)» / И. Япарова. — М. : Государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Новосибирский государственный педагогический университет» Институт филологии, массовой информации и психологии, 2009 — 180 с.

References

1. Aleshina Yu.E., Gozman L.Ya., Dubovskaya B.M. Sotsialno-psihologicheskie metody i issledovaniya supruzheskih otnosheniy -M., 1987- 120 s.
2. Bezv G. M. Sotsialno-psihologichni chinniki viniknennya ta rozvitku priyomnogo batklvstva : dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.05 / Bezv Galina Mihayllvna ; KiYiv. Tsentralniy In-t plsiyadiplomnoyi pedagogichnoyi osviti APN UkraYini. — K. : KiYiv. Institutu psihologiyi Im. G. S. Kostyuka APN UkraYini 2001. — 281 s.
3. Bezv G. M. Sotsialno-psihologichni chinniki viniknennya ta rozvitku priyomnogo batklvstva : dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.05 / Bezv Galina Mihayllvna ; KiYiv. Tsentralniy In-t plsiyadiplomnoyi pedagogichnoyi osviti APN UkraYini. — K. : KiYiv. Institutu psihologiyi Im. G. S. Kostyuka APN UkraYini 2001. — 281 s.
4. Bezv G. Podruchnyya vzaemodlya yak mehanizm pereglyadu pozitsiy zaml'nogo batklvstva / G. Bezv // Zbirnik naukovih prats Institutu psihologiyi Im. G. S. Kostyuka NAPN UkraYini ; za red. S. D. Maksimenka. — T. XIII, ch. 7. — K., 2011. — S. 15–22.
5. Bezv G. Priyomni slm'yi: otsinka stvorennya, funktsionuvannya ta rozvitku / G. Bezv. — K. : Glavnik, 2006. — 112 s.
6. Melnichuk T. I. Viznachennya Indikatoriv psihologichnoyi gotovnosti slm'yi do usinovlennya / T. I. Melnichuk // Naukovl zapiski. — Ostrog : Vid-vo Natsionalnogo un-tu «Ostrozka akademya», 2013. — Vip. 22. — S. 116–122.
7. Melnichuk T. I. Stavlennya batklv ta dltey u slm'yah usinoviteliv/udocheriteliv do «tamnitsl» nekrevnogo pohodzhennya priynyatoyi v slm'yu ditini. / T. I. Melnichuk // Problemi suchasnoyi psihologiyi : zb. nauk. pr. Kam'yanets-Podl'skogo nats. un-tu Im. Ivana Ogl'Enka, In-tu psihologiyi Imenl G. S. Kostyuka NAPN UkraYini, 2014. — #25. — S.255-267.
8. Melnichuk T. I. Sotsialno-psihologichni chinniki zabezpechennya effektivnosti protsesu usinovlennya dltey Inozemnimi gromadyanami / T. I. Melnichuk // Problemi zagalnoyi ta pedagogichnoyi psihologiyi : zb. nauk. pr. Institutu psihologiyi Im. G. S. Kostyuka NAPN UkraYini ; za red. S. D. Maksimenka. — K., 2012. — T. XIV, ch. 3 — S. 207–216.

9. Moskalenko V. Sotsialna psihologiya: pldruchnik / V. Moskalenko. — K. : Tsentri navch. lit-ri, 2005. — 624 s.
10. Piyukova S. S. Formirovanie pedagogicheskoy kompetentnosti roditel'ey priemnykh detey : dis. kand. ped. nauk / S. S. Piyukova. — Samara, 2002. — 202 s.
11. Raykus Dzh. Sotsialno-psihologicheskaya pomoshch' semyam i detyam grupp riska: prakt. posobie: v 4-h t. / Dzh. Raykus, R. Hyuz ; per. V. Prigozhogo. — M. : Eskmo, 2009. — T. 4. — 416 s.
12. Usvdomlene batklivstvo yak umova povnotslnnogo rozvitku ditini ta pldvischennya vihovnogo potentslalu gromadi: metodichni materlali do treningu / [uporyad. I. V. Bratus ta In.] ; za zag. red. G. M. LaktionovoYi. — K. : Nauk. svit, 2004. — 86 s.
13. Yaparova I. Sotsialno-psihologicheskie determinanty uspeshnogo priemnogo roditelstva: dis. na sosk. uch. stepeni kand. psihol. nauk : 19.00.05 «Sotsialnaya psihologiya (psihologicheskije nauki)» / I. Yaparova. — M. : Gosudarstvennoe obrazovatelnoe uchrezhdenie vysshogo professionalnogo obrazovaniya «Novosibirskiy gosudarstvennyy pedagogicheskiy universitet» Institut filologii, massovoy informatsii i psihologii, 2009 — 180 s.

Мельничук Т.И. Детерминация мотивации к усыновлению в системе обеспечения права ребенка на семью

Статья посвящена исследованию возникновения мотивации как средства активизации желания принять в семью некровного ребенка. На основе теоретического и практического анализа, собственного социального опыта охарактеризованы и выделены мотивации как факторы прогностики эффективности усыновления, которая предусматривает уважение субъектности ребенка и согласованность нормативных задач усыновления с ожиданиями взрослых. Подтверждено, что усыновление является двунаправленным процессом: со стороны взрослых ориентировано на удовлетворение потребности в ребенке и отцовстве, а со стороны ребенка на его потребность в уходе и обеспечении защиты. В ходе исследования установлено, что мотивация к усыновлению является одним из основных факторов по обеспечению эффективности всего процесса усыновления начиная от вхождения ребенка в семью, достижения им совершеннолетия или последующего создания своей семьи.

Ключевые слова: усыновление, мотивация к усыновлению, сохранение прав ребенка, ребенок - сирота, сохранение семьи, право ребенка на семью.

Regular link: Мельничук Т.И. Детермінація мотивації до усиновлення в системі забезпечення права дитини на сім'ю // ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ПРАКТИКАХ ВЕДУЩИХ НАУЧНЫХ ШКОЛ. – 2016. – № 1(13); URL: fund-issled-intern.esrae.ru/15-266

Мельничук Т.И. Детермінація мотивації до усиновлення в системі забезпечення права дитини на сім'ю [Melnychuk T. Motivation' determination for adoption in the system of child's right to a family insurance] // Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. Issue: 1 (13) – co-publ.: Publishing office: Accent graphics communications – Hamilton, ON, 2016. –P. 203-214.